

Vergaderjaar 2024–2025

29 338

Wetenschapsbudget

Nr. 277

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 september 2024

Grootschalige onderzoeksinfrastructuur is cruciaal voor het Europees verdienvermogen. Zoals toegezegd in de eerdere Kamerbrieven¹ houd ik uw Kamer graag op de hoogte van relevante ontwikkelingen met betrekking tot de Einstein Telescope. De mogelijke komst van de Einstein Telescope naar de Euregio Maas-Rijn (EMR-regio) heeft potentieel een grote economische- en maatschappelijke impact. Met deze brief informeer ik uw Kamer, mede namens de Minister van Economische Zaken, over een extra impuls voor de Einstein Telescope, met name de toevoeging van een regionale talentagenda.

Om de kans te vergroten de Einstein Telescope naar de EMR-regio te halen, is een plan opgesteld en onderbouwd door het ET-EMR Projectbureau in Maastricht samen met de partners, onderzoeksinstituut Nikhef en regionale ontwikkelingsmaatschappij LIOF, dat een aantal activiteiten moet worden uitgebreid om de Einstein Telescope naar de EMR te halen. Onderdeel van dit plan zijn het vergroten van het talentaanbod met behulp van een regionale talentagenda, het intensiveren van wetenschappelijk en technologisch leiderschap en van valorisatie met industrie-partners. Net als de Minister van Economische Zaken en de Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek (NWO) onderschrijf ik de noodzaak van deze opschaling. Ook de Provincie Limburg erkent de noodzaak van opschaling en overweegt om extra middelen beschikbaar te stellen.

In het belang van zowel de Einstein Telescope als het bredere onderwijs- en talentbeleid en de regionale ontwikkeling in de Provincie Limburg, honoreer ik een groot deel van de voorgestelde plannen ter versterking van het talentbeleid middels een regionale talentagenda met onderwijs-partners. Dit betreft een incidentele bijdrage voor het opzetten van de Einstein Academy, voor een bedrag van in totaal € 2.850.000 te

¹ Kamerstuk 29 338, nr. 274

verstrekken in het jaar 2024. De Einstein Academy is een samenwerking tussen Hogeschool Zuyd en de mbo-instellingen Vista College en Gilde Opleidingen in Limburg. Mijn investering in deze samenwerking sluit direct aan op de aanbevelingen in het rapport «Elke regio telt». De Provincie Limburg zal een afweging maken of ze aanvullende middelen voor de Einstein Academy beschikbaar zullen stellen.

Daarnaast geef ik een extra impuls aan het wetenschappelijk en technologisch leiderschap van Nederlandse onderzoekers. In het belang van de Einstein Telescope en kennisopbouw in bredere zin investeren de Ministeries van EZ en OCW in het wetenschappelijk en technologisch leiderschap om de Einstein Telescope naar de EMR-regio te krijgen. Meer specifiek betekent dit dat OCW, EZ en NWO incidenteel € 7.020.000 beschikbaar stellen aan Nikhef om tijdelijk een grotere rol te nemen in de internationale ET-organisatie die het ontwerp van de Einstein Telescope coördineert en hierbij samenwerkt met onder andere CERN.

Ook valorisatie en samenwerking met de industrie krijgt een extra impuls. De positionering van de EMR-regio op het front van technologieontwikkeling en industriële valorisatie heeft vorm gekregen in de propositie van het Nationaal Groeifonds en het nationale valorisatieprogramma dat daaruit is gestart. Dat programma heeft een hoge prioriteit bij het voorbereiden van een geloofwaardig valorisatieperspectief met het bedrijfsleven. Het is een belangrijke pijler van een gedragen bidbook om de Einstein Telescope naar de EMR te halen. Immers, veel technologie die noodzakelijk is voor de Einstein Telescope wordt momenteel ontwikkeld, en zal kansen bieden voor bredere toepassingen. Om samen met België en Duitsland een gemeenschappelijke aanpak voor een internationale valorisatiestrategie voor te bereiden en uit te voeren is coördinatie door het LIOF noodzakelijk. Het Ministerie van EZ heeft € 1.750.000 beschikbaar gesteld voor de extra impuls voor valorisatie.

Ook op andere fronten blijven de partners werken aan de voorbereidingen voor de Einstein Telescope. Sinds januari 2023 is het ET-EMR Projectbureau onder leiding van Nikhef actief en heeft LIOF namens ROM's Nederland succesvolle stappen gezet in het valorisatieprogramma. LIOF heeft recent de vierde uitvraag voor technologieontwikkeling gepubliceerd ten behoeve van de Einstein Telescope. De internationale samenwerking is geïntensiveerd. Tijdens de derde Einstein Telescope-ministersbijeenkomst, op 30 mei jl., vervolgden de toenmalige bewindspersonen uit Noordrijn-Westfalen, Vlaanderen, Wallonië, Federaal België en Nederland hun gesprek over de voorbereidingen voor de Einstein Telescope. Ze deden dit samen met de vertegenwoordiger van de federale Duitse overheid en bestuurders van de Provincie Limburg, Belgisch Limburg, de Benelux Unie en het ET-EMR Projectbureau. Er was aandacht voor de voortgang van de haalbaarheidsstudies, het betrekken van het bedrijfsleven en de samenwerking tussen de landen en regio's. De bewindspersonen en bestuurders ondertekenden aanvullende afspraken over gezamenlijke besluitvormingsprocessen.

Het ET-EMR Projectbureau is met de middelen uit het Nationaal Groeifonds en een bijdrage van de Provincie Limburg begonnen met de uitvoering van de haalbaarheidsstudies en het voorbereiden van het bidbook.

De haalbaarheidsstudies lopen in volle omvang en indiceren een positieve uitkomst voor het huisvesten van de Einstein Telescope in de EMR-regio.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
E.E.W. Bruins